

Cím: Légmezei jelenség

Égerházi Zsombor

**Intézmény, kar: Eszterházy Károly Katolikus Egyetem, Bölcsészettudományi és
Művészeti kar**

Szak, specializáció, évfolyam: Grafikusművész szak, Negyedik évfolyam

Témavezető neve, tudományos fokozata, beosztása: Kótai Tamás, egyetemi docens

Az alkotófolyamat ismertetése:

A reneszánsztól kezdődően az ötlet a narratíva és a koncepció kifejezése áll az európai művészet középpontjában, a művész az anyagot az ötlet megtestesítésére használja, illetve ez a központi megközelítés. E mellett van a keleti gondolkodásból, kultúrából, hozzáállásból származó irány, ami folyamat orientált és az anyag megmunkálása, a festék felvitelének módja, a tömb megfaragásáé, maga a gyakorlat, ami önálló értékkel bír. Ez persze nem általános és a múlt század változásaival együtt, egymásra hatások végett is ez sokkal oldottabb és nehezebben kövehető. A saját alkotói folyamatom ezzel a 'keleti úttal' rokon, minthogy nem a kontroll gyakorlása vezeti és nagyrészt ösztönös. Nem élvezek és nem is tudok koncepció központúan alkotni. Így az alkotásról, a pillanatnyi visszatekintésekről és a döntéseimről fogok írni, a közbeni párhuzamok és megfigyelések ismertetésével. Ami tartalmazza egyben művészeti állásfoglalásom is.

Műfaji szempontból hibrid munkának mondanám. Vegyes technikával készült nevezetesen filctoll és nagyrészt akril, amit grafikai felület létrehozásra használtam. Vannak grafikai és festészeti értékei is, de semmiképp sem foltfestmény. Amiért a két hagyományos terület közül leginkább a grafika felé billenti a mérleg nyelvét az az, hogy végeredményében nagyon racionálisnak tűnnek az építkezős felületei, és kompozíciós szempontból is grafikus. Röviden úgy foglalnám össze, hogy anyagokkal való közvetlen kapcsolatom megmutatkozása egy változó és kísérletező folyamatban, amely tükrözi anyagok és felületek iránti vonzódásom, ahogy belső keveredését emlékeim, testi tapasztalatimnak.

Dimenzióit tekintve alkotás központi részét egy 300 grammos ofszet papír hordozza melynek mérete 100 x 70 cm. Ezt fogja körül kerete, egy enyhén domború szabálytalan formájú tölgyfa keret, ami 120 x 90 centissé teszi a munka tömegét, ezen felül kilógó elemekkel együtt 144 x 115 centiméteres a mű jelenléte.

Deszkák sora:

A bordóslilas korhadó deszkák sora volt a munka jelenleg látható elemei közül az első, ezt követték majd a pontozott részekkel s aztán végül erre reagáltam, vagy ezt egészítettem ki a kerettel. Azt fontos megemlítenem, hogy mielőtt 'ebbe' a munkába kezdtem, két megelőző akrilfestmény is volt a lapon melyeket aztán lealapoztam fehérrel és kezdődött a 'lap újabb korszaka'. Merthogy ezek a képek az enyhe domborulatukkal grafikai felületépítésem meg nem tervezett, számítás nélkül létrehozott állomásai, nélkülük a most látható mű is merőben más lenne. Korai rétegek melyek végül ezekhez a rusztikus, régi, organikusan korhadó lecek sorának létrejöttéhez és formai gazdagságához a felületükkel járultak hozzá, minthogy azok mélyedéseit töltöttem fel egymást halványan fedő festékrnyalatokkal. Végeredménybe tisztán bele került a vonzódásom a természetes, változó és dinamikus formákhoz ahogy a régi tárgyakhoz, idő koptatta felületekhez. Ha ez a viszony nem lenne, nem maradtam volna meg ennél a felületnél, hanem állomásként tekintenék rá.

Ez valószínűleg előző generációk szűkölködős élményeinek tovább szivárgása, belém, de főleg régebben szorongós érzések lettek rajtam úrrá a pocséklástól. Korai és fontos felismerés, hogy az akrillal történő, akár festés, akár grafikai felületképzés során elkövetett, az adott munka teljes felülírhatatlan 'elrontása' sem végzetes, az után is tápanyagként szolgálhat, a következő alapjául; szemben az ezt megelőző korszakkal, amiben tussal rajzoltam és a visszalépés lehetősége nélkül kellett döntéseket hoznom.

A nagyon megdolgozott, átgondoltnak ható textúra felépítése minden racionalitás ellenében is inkább kísérlet volt és játék. A jelenlegi állapot (nem írok végsőt, de nem érzek úgy, hogy hozzátennék vagy elvennék) mindig nagy és a munkára akár végzetes, előpróba nélküli lépések mondhatni szerencsés sorozatának eredménye. Ez a folyamatban jól példázza, ahogy az anyagok idővel változnak, formálódnak, és a múltjukat, történetüket is magukban hordozzák.

Nagyon óvatosan állok az utólagos értelmezésekhez, habár úgy tartom, hogy prekonceptiók nélküli, verbalitást kikerülő vizuális megfogalmazások későbbi értelmezése az önmegértéshez visz közelebb. Így elmondható, hogy az alkotói folyamattal nem csupán a műtárgyat, hanem önmagammat is formálom.

És egyszerre a fajta átalakulása a pszichológiai és érzelmi szintű belső tájakat idézhetnek meg. A deszkák közti terek sötét tónusa erősíti fel számomra azt a képzetet, hogy ez a lebegés eszköze, egy tutaj, és lilás, nem e világi színvilága, hogy ez a szféra határán való átlebegés, mindezek mellett egy belső világ ábrázolása is.

Pontozott felület:

Ez a mező első formájában egy hanyatt fekvő férfialakot ábrázolt, egész pontosan engem. Vagy formájában vagy kompozíciójában ment mellé, nem tudom, viszont éreztem, hogy ezzel még foglalkozni akarok. Pár hónappal később, egy kis bizsergés hatására úgy döntöttem, hogy oldok a direkt alakon. Így jött létre ez a mostani absztrakt alakzat, ami egyszerre emlékeztet egy régies formavilágú, törött, széteső padra, egy elterülő, dombokat körülvevő folyóra, és mégis van benne valami, ami a gúzsba kötöttség érzetét adja.

A színek tekintetében az alap elképzelésem az volt, hogy a lap többi részének alapárnyalatát és színeit hozom vissza, pontozós technikával, ami csak struktúrája miatt tért volna el a munka többi részétől. Így bele is olvadt volna, mégsem teljesen, ezzel tovább növelve a feszültséget az amúgy is sűrű, zsúf képen. Ebben az időszakban erősen foglalkoztattak a légzésgyakorlatok, amelyek során a szemmezőben megjelenő vibráló, váltakozó formavilágot és az intenzív, egész testet átható bizsergést tapasztaltam. A textúrát is ennek hatására választottam.

Filctollal pötyögve kezdtem neki az akkor még egyenletes és általánosnak gondolt kitöltéshez. Sárga, banánzöld, rózsaszín, narancs, majd mélyebb vörös, sötétkék és végül sötétzöld

színeket használtam, hogy létrehozzam ezt az élő felületet. A bizsergő felület és a kapott eozin színek – amelyek kissé káprázatos hatást keltettek – olyan lehetőségeket és izgalmakat mutattak, hogy nagyjából az első óra után már el is tértem az eredeti, általánosan kitöltős elképzelésemtől. Az ilyen kezdeti gondolatok leginkább csak az elindulásban segítenek; a pillanatnyi impulzusok hatására más kanyarokat veszek és más lesz az eredmény.

Keret:

A munka installálásának lehetőségein gondolkozva a keret ötlete volt a legjetszőbb számomra, csak hogy nem vonz a tárló jellegű keretezés. Egy olyan keretet szerettem volna, ami kicsit ellép a klasszikus záró funkciótól és plusz dimenziót ad a munkának, távolabb helyezi a nézőt a munkától és ebbe a távolabbi világba enged betekintést, mint egy állapotba, ami most nincs.

A szabálytalan szvasztikus befele szívó forgásirányú forma kitalálását követően apámmal, Égerházi Lászlóval, aki szobrász, így meg van a hozzáértése és szerszámai is egy ilyen munka elvégzéséhez. Ő nagyon ismeri a fát és csinált már pár ennél kisebb keretet életében, ehhez hasonlót még nem, úgyhogy mindkettőnknek új kihívás volt.

Kimértük és levágtuk a leceket, ragasztottuk, szögeztük, amikben inaskodtam, majd marás, lyukak fúrása és perzselés után nekikezdtam a finomabb munkálásnak. Drótkefékkel dörzsöltem órákon át, hogy a szenesedett farostok egy részét kikaparva szálas, régi hatású felületet kapjak, majd ezt több színben és árnyalatban is kipróbáltam, de azok nagyon bántották vagy tompították a kép világát. Úgy akartam, hogy egy picit legyen alárendeltje a képnek, vagy semmiképp sem felérendelt. A túl részletes, túl kontrasztos megoldások elvitték a szememet a képről, amit nagyon nem akartam. A szürkéslilas árnyalat, amit először próbáltam, gyengévé tette a benne foglalt képet, a mélyebb türkizkék túl kézenfekvőnek és esztétizálósnak hatott. Végül az otthoni kerítésünkre emlékeztető színekkel oldottam meg a problémámat. A kékeszöld árnyalatú fa kerítés lecek és az őket szép lassan belepő zuzmóságok és reá csapódott sár színében találtam meg azt, amit a munka köré kerestem. Meglepő élmény volt, amikor kimentem és láttam, hogy a zöld lepedékes meg gyötört emlékkerítés helyett egy kékes szépen festett, alig zuzmós valós kerítés állt.

Külön érdekesnek találom azt, hogy a megdolgozott, enyhén domború keret játékba vagy párbeszédbe keveredik a grafikával, ahogy a körbefogott, síkfelületi alkotás jobban emlékeztet meggyötört kiszálasodott deszkákra, mint mellette a végeredményében síkabb hatású keret.